

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Financování organizací občanské společnosti ze strany EU**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2018/C 081/02)

Zpravodaj: **Jean-Marc ROIRANT**

Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu
Rozhodnutí plenárního shromáždění	30. 3. 2017
Odpovědná komise	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	27. 9. 2017
Přijato na plenárním zasedání	19. 10. 2017
Plenární zasedání č.	529
Výsledek hlasování	188/15/10
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Organizace občanské společnosti hrají klíčovou úlohu v podpoře aktivního občanství v Evropě. Participativní demokracie potřebuje zprostředkující subjekty, které by zapojily občany a umožnily vyjadřování jejich názorů v celém občanském prostoru. Existence silné, nezávislé a rozmanité organizované občanské společnosti závisí na poskytování přiměřených finančních prostředků z veřejných zdrojů.

1.2. Kromě ztíženého přístupu k veřejným prostředkům je pro fungování organizací občanské společnosti a pro evropskou demokracii nejvíce nebezpečným jevem omezování občanského prostoru, k němuž dochází v některých zemích EU.

1.3. EHSV má za to, že je třeba na evropské a vnitrostátní úrovni zavést politický a legislativní rámec na podporu rozvoje rozmanité evropské občanské společnosti, která svou činnost rozvíjí v hodnotovém rámci, v němž se odrážejí základní práva.

1.4. Evropské instituce by se stejně, jako tomu bylo u některých členských států na vnitrostátní úrovni prostřednictvím „listin o vzájemných závazcích“ nebo „paktů“, mohly zasadit o skutečný evropský občanský dialog. Je třeba obnovit jednání o statutu evropského sdružení a o statutu evropské nadace a zajistit provádění článku 11 SEU o strukturovaném dialogu s občanskou společností.

1.5. EU by měla podpořit členské státy, aby udržovaly nebo vyvíjely daňové pobídky pro soukromé dary a věnovaly část svých daňových příjmů organizacím občanské společnosti. EU by rovněž měla odstranit překážky, které brání přeshraničním darům, prostřednictvím koordinace daňových předpisů a postupů a měla by investovat do dobročinnosti v celé EU.

1.6. Evropské instituce by měly zajistit šíření pozitivního image organizací občanské společnosti a dbát na zachování jejich nezávislosti, a to zejména posílením jejich schopnosti jednat a zapojit se do sociálních inovací a zajištěním účasti občanů.

1.7. EHSV vyzývá k vypracování strategie zaměřené na usnadnění rozvoje silné a nezávislé občanské společnosti v Evropě a ke zřízení funkce evropského veřejného ochránce práv, který by dohlížel na svobody týkající se občanského prostoru a jemuž by nevládní organizace hlásily incidenty související s bráněním nebo omezováním jejich činnosti.

1.8. V souvislosti s budoucím víceletým finančním rámcem EHSV žádá rozpočtové orgány, aby zvýšily podporu poskytovanou organizacím občanské společnosti zejména prostřednictvím dotací na provozní náklady i víceletého financování.

1.9. EHSV vyzývá Komisi, aby navrhla vytvoření evropského fondu pro demokracii, lidská práva a hodnoty v EU ⁽¹⁾, který by disponoval vysokými rozpočtovými prostředky, byl přímo přístupný organizacím občanské společnosti v celé Evropě a byl by spravován nezávisle, podobně jako Evropská nadace pro demokracii, se zapojením zástupců EHSV ⁽²⁾.

1.10. V zájmu posílení participativní demokracie se EHSV domnívá, že na program Evropa pro občany by měl být v rámci příštího víceletého finančního rámce vyčleněn rozpočet ve výši 500 milionů EUR, jak navrhoval Evropský parlament ⁽³⁾. Měla by být také zintenzivněna opatření v rámci programu Erasmus+, která se zaměřují na občanskou společnost.

1.11. EHSV vyzývá Komisi, aby monitorovala uplatňování kodexu chování pro partnerskou spolupráci s občanskou společností v rámci strukturálních fondů. Komise by měla rovněž vyzvat vnitrostátní a regionální orgány, aby využily ustanovení týkající se technické pomoci určené organizacím občanské společnosti na podporu budování kapacit.

1.12. EHSV vyzývá k hlubší diskusi o tom, jak zajistit větší zapojení organizací občanské společnosti do výzkumných programů posílením vazeb mezi výzkumnými pracovníky a občanskou společností a navržením nové oblasti zaměřené na účast občanů a demokracii v rámci pilíře týkajícího se společenských výzev v budoucím rámcovém programu pro výzkum.

1.13. Do budoucího víceletého finančního rámce by měly být začleněny cíle udržitelného rozvoje a priority v oblasti rovnosti žen a mužů.

1.14. EU by si měla udržet a dále posilovat svoji vedoucí úlohu poskytovatele humanitární pomoci a mezinárodní spolupráce a proaktivně podporovat plnoprávnou občanskou společnost.

1.15. EHSV dále vítá návrh předložený Komisí v jejím návrhu na přezkum finančního nařízení, aby se jako způsobilé náklady uznával čas dobrovolníků (přímá reakce na stanovisko EHSV Statistické nástroje k měření dobrovolné činnosti ⁽⁴⁾) a usnadnilo se zohlednění věcných příspěvků coby spolufinancování. Vítá rovněž zprávu Parlamentu, která vyzývá ke zjednodušení kontroly finančních prostředků, jako je křížové spoléhání se na posouzení a audity, a urychlení odpovědí žadatelům, podepisování smluv a plateb. EHSV vyzývá orgány EU, aby dospěly k dohodě ohledně navrhovaného znění, jež umožní, aby byl čas dobrovolníků spravedlivě oceněn.

1.16. Posílení občanské společnosti závisí na lepším přístupu k finančním prostředkům pro ty nejmenší organizace a také pro nejvíce znevýhodněné obyvatele. V této souvislosti by Komise měla stanovit různé způsoby financování a dále zjednodušit administrativní formality, poskytovat školení a pokyny pro provádění smluv a finančních závazků a zároveň zajistit konzistentní výklad finančních pravidel v rámci svých útvarů.

1.17. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby reagovala rychlým přijetím příslušných opatření, včetně zahájení řízení o nesplnění povinností vůči členským státům v případě, když vnitrostátní právní nebo správní předpisy omezují přístup vnitrostátních organizací občanské společnosti k fondům EU a když jsou na financování kladeny takové požadavky, které omezují prosazování jejich zájmů.

2. Úvod

2.1. EHSV se v řadě svých stanovisek zabýval otázkami občanského dialogu a participativní demokracie, definicí těchto pojmů, reprezentativností různých zainteresovaných stran a opatřeními, která mají být přijata na evropské úrovni. EHSV zejména zdůraznil, že provádění článku 11 SEU ⁽⁵⁾ má pro EU zásadní význam v rámci jejího úsilí o dosažení demokratické legitimacy vůči jejím občanům.

⁽¹⁾ Cíle těchto fondů by byly totožné s cíli evropského nástroje pro demokracii a lidská práva: <http://www.eidhr.eu/whatis-eidhr#>.

⁽²⁾ Evropská nadace pro demokracii je nezávislá organizace poskytující granty, která byla zřízena v roce 2013 Evropskou unií a členskými státy EU za účelem podpory demokracie v evropském sousedství i mimo ně. Členy správní rady této nadace jsou všechny členské státy EU společně s poslanci Evropského parlamentu a odborníky z řad občanské společnosti.

⁽³⁾ Usnesení Evropského parlamentu o zavádění programu „Evropa pro občany“.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 170, 5.6.2014, s. 11.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 8.

2.2. Otázka způsobu, jak může financování usnadnit aktivní občanství a participativní demokracii, přesto dosud nebyla předmětem žádného zvláštního stanoviska.

2.3. V tomto ohledu je naléhavě zapotřebí analyzovat rozdělování a efektivitu financování z prostředků Evropské unie, a to v době, kdy se instituce EU chystají projednat návrh víceletého finančního rámce po roce 2020 a mají brzy přijmout rozhodnutí o přezkumu finančního nařízení.

2.4. Otázky financování také souvisejí s uznáním specifické úlohy a specifického postavení různých subjektů evropského občanského dialogu. EHSV se již opakovaně vyjádřil k potřebě statutu evropského sdružení⁽⁶⁾.

2.5. V rámci tohoto stanoviska se „organizacemi občanské společnosti“ rozumí nevládní neziskové organizace, nezávislé na veřejných institucích a komerčních zájmech, jejichž činnosti slouží cílům Listiny základních práv, jako jsou sociální začleňování, aktivní účast občanů, všechny podoby udržitelného rozvoje, vzdělávání, zdraví, zaměstnanost, práva spotřebitelů, pomoc migrantům a uprchlíkům a základní práva⁽⁷⁾.

3. Úloha organizací občanské společnosti

3.1. Angažovaná, pluralitní a nezávislá občanská společnost hraje zásadní úlohu při podpoře aktivní účasti občanů na demokratickém procesu i ve správě a transparentnosti na úrovni EU a členských států. Zároveň může přispívat k účinnějším a spravedlivějším politikám a podporovat udržitelný rozvoj a růst podporující začlenění⁽⁸⁾. Vzhledem k tomu, že jsou schopné dosáhnout k nejzranitelnějším a nejvíce znevýhodněným skupinám populace a umožnit těm, jejichž hlas není dostatečně slyšet, se vyjádřit, umožňují organizace občanské společnosti zvýšené zapojení a přispívají k utváření evropských politik⁽⁹⁾.

3.2. Kromě své občanské a sociální funkce zasahují některé organizace občanské společnosti i do odvětví takzvané sociální a solidární ekonomiky, a dokonce nezanedbatelně přispívají k tvorbě pracovních míst.

3.3. Organizace občanské společnosti se vyznačují tím, že se sdružují okolo různých projektů prováděných zejména angažovanými dobrovolníky a silně zapojenými zaměstnanci. Dobrovolnictví zamýšlené jako výraz aktivní občanské účasti, která umožňuje posilovat společné evropské hodnoty, jako je solidarita a sociální soudržnost, musí probíhat v příznivém prostředí⁽¹⁰⁾.

3.4. Skutečná participativní demokracie potřebuje zprostředkující subjekty (odbory, organizace zaměstnavatelů a malých a středních podniků, nevládní organizace, další neziskové subjekty atd.), aby zapojovaly veřejnost a podporovaly přijetí evropských výzev veřejností a občany a utvářely spravedlivější, solidárnější a inkluzivnější Evropu. Existence organizované, silné a rozmanité občanské společnosti závisí na odpovídajícím financování z veřejných prostředků a na rámci, který usnadňuje přístup k různým formám soukromého financování.

4. Různé formy financování

4.1. Na úrovni Evropské unie existuje řada programů v různých oblastech (vzdělávání, kultura, sociální oblast, občanství, životní prostředí, základní práva, výzkum, mezinárodní spolupráce, humanitární pomoc, zdraví atd.), které zahrnují konkrétní cíle týkající se zapojení občanské společnosti, a to především v podobě projektů. Instituce také zavedly dotace na provozní náklady, zejména s cílem podpořit vytváření sítí vnitrostátních organizací působících v různých odvětvích a v oblasti různých společenských problematik. Tyto finanční podpory tak přispívají k utváření „evropského veřejného mínění“.

4.2. Pokud jde o rozšiřování a vnější politiku, především mezinárodní spolupráci a humanitární pomoc, vytvořila EU průraznou politiku na podporu rozvoje občanské společnosti, a to především prostřednictvím zvláštních opatření. EU je ostatně jedním z největších světových přispěvatelů na rozvojovou a humanitární pomoc a evropská veřejnost tento přístup silně podporuje⁽¹¹⁾.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 163.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 88, 11.4.2006, s. 41.

⁽⁸⁾ Bílá kniha o evropské správě věcí veřejných, 25. 7. 2001.

⁽⁹⁾ COM(2000) 11 final.

⁽¹⁰⁾ Evropský rok dobrovolnictví 2011.

⁽¹¹⁾ Viz též průzkum z roku 2017: http://ec.europa.eu/echo/eurobarometer_en.

4.3. Pokud však jde o vnitřní politiku, od prvního diskusního dokumentu Komise předloženého v roce 2000 v rámci správní reformy, který zdůrazňoval nutnost zachování vysoké úrovně veřejné pomoci na podporu úlohy nevládních organizací, stanovení soudržného přístupu uvnitř útvarů Komise a zlepšení řízení dotací, již nedošlo k přehodnocení vztahu mezi EU a organizacemi občanské společnosti (zejména v souvislosti s článkem 11 SEU).

4.4. Financování organizací občanské společnosti se soustředí především na oblast humanitární pomoci a mezinárodní spolupráce. Podle údajů z roku 2015 bylo na financování nevládních organizací přiděleno 1,2 miliard EUR (přibližně 15 % z okruhu „Globální Evropa“) ⁽¹²⁾, zatímco na financování organizací občanské společnosti v jiných oblastech zbývalo dosti omezených 0,08 % z okruhu „Udržitelný rozvoj: přírodní zdroje“, 2,5 % z okruhu „Bezpečnost a občanství“ a méně než 0,009 % z okruhu „Inteligentní růst podporující začlenění“. Je tedy nezbytně nutné provést posouzení výše tohoto financování, ale také účinnosti stanovených opatření.

5. Dostupnost veřejných prostředků a zužování občanského prostoru

5.1. Nedávné studie a průzkumy a také opatření přijatá v některých zemích EU rovněž ukazují, že na vnitrostátní úrovni se situace v občanském prostoru v některých členských státech EU zhoršuje ⁽¹³⁾. Přezkum finančního rámce na období po roce 2020 a probíhající přezkum některých programů financování nemohou tuto novou skutečnost opomíjet.

5.2. Nedávný maďarský zákon o transparentnosti organizací, které získávají finanční prostředky ze zahraničí, přijatý v červnu 2017, odsoudily Evropská komise, Evropský parlament i Rada Evropy. Tato záležitost ukazuje, že je nutné, aby Komise zajistila, že opatření přijatá za účelem boje proti financování terorismu a praní špinavých peněz nebudou mít nežádoucí dopad na přístup organizací občanské společnosti k finančním prostředkům a finančním půjčkám.

5.3. V řadě evropských zemích jsme svědky nových opatření zavádějících takové podmínky pro udělování dotací organizacím občanské společnosti, které omezí jejich úlohu zastupujícího subjektu nebo jejich způsobilost vystupovat před soudem ⁽¹⁴⁾.

5.4. V důsledku finanční a hospodářské krize došlo v mnoha zemích k omezení veřejných intervencí ve prospěch organizací občanské společnosti nebo k jejich přeorientování na krátkodobé dotace. Formy financování zaměřené převážně na projekty mohou vést organizace občanské společnosti k tomu, aby přizpůsobily své priority, a může je to vzdálit od jejich původního poslání a od potřeb společnosti. V některých zemích vlády (na úkor jiných organizací) podporovaly organizace vstřícné k jejich strategickému směřování a napomáhaly tak tajné politické spolupráci a je zřejmý také čím dál větší nedostatek transparentnosti při udělování dotací.

5.5. EHSV vyzývá Komisi, aby při posuzování programů bedlivě sledovala plnění předběžných podmínek, a to i pokud jde o dohody o partnerství, zejména co se týče se zaměstnanosti, sociálního začlenění a nediskriminace, životního prostředí, rovnosti žen a mužů a práv osob se zdravotním postižením, zapojení a posílení institucionálních kapacit organizací občanské společnosti ⁽¹⁵⁾ a transparentnosti postupů zadávání zakázek, a aby pozastavila platby, jestliže tyto podmínky nejsou dodrženy. EHSV také Komisi připomíná, aby sledovala provádění článku 125 o povinnosti řídicích orgánů uplatňovat postupy a kritéria výběru, jež jsou transparentní a nediskriminační. EHSV vyzývá Evropský účetní dvůr, aby ve své připravované zprávě posoudil soulad s těmito ustanoveními, pokud jde o kritéria výběru týkající se nevládních organizací.

5.6. Šíření extremismu a populismu a veškerých antidemokratických činů je výzvou pro soubor demokratických hodnot a vytváří nepřátelské prostředí pro zprostředkující subjekty. Proto je třeba potvrdit význam úlohy organizací občanské společnosti a zvýšit finanční podporu, kterou jim EU poskytuje.

⁽¹²⁾ Europol – Generální ředitelství pro mezinárodní spolupráci a rozvoj.

⁽¹³⁾ „Civic Space in Europe 2016“, Civicus Monitor.

⁽¹⁴⁾ Viz zákon Lobbying Act ve Spojeném království, který znemožňuje, aby nevládní organizace vyjádřily své názory během volebních kampaní, nebo nedávné referendum o členství v EU a současný přezkum volebního (pozměňujícího) zákona z roku 2011 v Irsku, jehož cílem je zabránit třetím stranám, aby ovlivňovaly volební kampaně, ale jehož výklad „politických cílů“ a prahové hodnoty pro dary jednotlivců nevládním organizacím vzbudily polemiku, a to i v souvislosti s financováním kampaně na podporu umělého přerušování těhotenství.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320.

5.7. EHSV vyzývá ke zřízení funkce evropského veřejného ochránce práv, který by dohlížel na svobody týkající se občanského prostoru a jemuž by nevládní organizace hlásily incidenty související s bráněním nebo omezováním jejich činnosti.

6. Možné reakce na evropské úrovni

6.1. EHSV má za to, že je třeba na evropské a vnitrostátní úrovni zavést politický a legislativní rámec na podporu rozvoje rozmanité evropské občanské společnosti, která svou činnost rozvíjí v hodnotovém rámci, v němž se odrážejí základní práva.

6.2. Evropské instituce by měly zajistit šíření pozitivního image organizací občanské společnosti a dohlížet na zachování jejich nezávislosti, a to zejména posílením jejich schopnosti jednat, zapojit se do sociálních inovací a zajistit účast občanů, což často souvisí s financováním.

6.3. Evropské instituce by se po vzoru některých členských států, které za tímto účelem přijaly „listiny o vzájemných závazcích“ nebo „paktů“, mohly zasadit o uznávání a navazování partnerství s orgány zastupujícími občanskou společnost, a vytvořit tak podmínky pro skutečný evropský občanský dialog a provádění článku 11 SEU a dalších příslušných mezinárodních závazků⁽¹⁶⁾.

6.4. Je také naléhavě třeba obnovit jednání o statutu evropských sdružení, který navrhla Komise v roce 1992⁽¹⁷⁾, a také o statutu evropské nadace. Podpořilo by to uznání organizací občanské společnosti a jejich vzájemnou spolupráci na evropské úrovni a doplnilo by to statut evropské společnosti, který byl přijat v roce 2004⁽¹⁸⁾.

6.5. EHSV má za to, že by EU měla podporovat členské státy, aby zachovaly stávající daňové pobídky a vytvořily další takové pobídky pro soukromé dary a také přerozdělovaly část daňových příjmů mezi organizace občanské společnosti, odstranily překážky, které brání přeshraničním darům, prostřednictvím koordinace právních předpisů a daňových postupů a také investovaly do dobročinnosti v celé EU.

6.6. Pokud jde o budoucí víceletý finanční rámec, EHSV vyzývá rozpočtové orgány, aby navýšily podporu organizacím občanské společnosti mj. prostřednictvím dotací na provozní náklady a také pomocí víceletého financování s cílem podpořit rozvoj dlouhodobých iniciativ.

6.7. Od přijetí Listiny základních práv neexistuje v členských státech EU skutečný program na podporu občanské společnosti na úrovni lidských práv. Zásadně důležitá podpora, která byla poskytnuta občanské společnosti v zemích střední a východní Evropy v době jejich přistoupení k Unii, nebyla zachována prostřednictvím dalších nástrojů pro financování. Nedávné události, k nimž došlo v důsledku rozmachu terorismu a extremistických nebo populistických hnutí, svědčí o tom, že je třeba více investovat do občanské společnosti a zajistit soudržný rozvoj občanské společnosti ve všech zemích.

6.8. EHSV vyzývá Komisi, aby navrhla vytvoření evropského fondu pro demokracii, lidská práva a hodnoty v EU⁽¹⁹⁾, který by disponoval vysokými rozpočtovými prostředky, byl přímo přístupný organizacím občanské společnosti v celé Evropě, včetně obhájců lidských práv, a jeho cílem by bylo propagovat a chránit základní hodnoty EU. Tento fond by financoval provozní náklady, jakož i soudní spory a kontrolní činnosti a byl by spravován nezávisle, podobně jako Evropská nadace pro demokracii⁽²⁰⁾, se zapojením zástupců EHSV.

6.9. Program „Evropa pro občany“ je jediný evropský program, který konkrétně přispívá ke snižování demokratického deficitu tím, že umožňuje všem evropským občanům se přímo podílet na budování Evropy, ale jsou na něj přidělovány příliš nízké finanční prostředky. V současné situaci, kdy jsou zpochybňovány evropské a demokratické hodnoty, se EHSV domnívá, že by tento program měl v souladu s návrhem Evropského parlamentu⁽²¹⁾ obdržet v příštím finančním rámci finanční krytí ve výši 500 milionů EUR. Měla by být také zintenzivněna opatření v rámci programu Erasmus+, která se zaměřují na občanskou společnost.

⁽¹⁶⁾ Viz například závazky v rámci cílů udržitelného rozvoje a úmluvy OSN o právech zdravotně postižených osob pro strukturovaný dialog podpořený dostatečným financováním.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 99, 21.4.1992, s. 1.

⁽¹⁸⁾ Statut evropské společnosti.

⁽¹⁹⁾ Cíle těchto fondů by byly totožné s cíli evropského nástroje pro demokracii a lidská práva: <http://www.eidhr.eu/whatis-eidhr#>.

⁽²⁰⁾ Evropská nadace pro demokracii je nezávislá organizace poskytující granty, která byla zřízena v roce 2013 Evropskou unií a členskými státy EU za účelem podpory demokracie v evropském sousedství i mimo ně. Členy správní rady této nadace jsou všechny členské státy EU společně s poslanci Evropského parlamentu a odborníky z řad občanské společnosti.

⁽²¹⁾ Usnesení Evropského parlamentu o zavádění programu „Evropa pro občany“.

6.10. Většina organizací občanské společnosti se potýká s obtížemi při přístupu ke strukturálním fondům, a to zejména kvůli požadovanému spolufinancování. Nedostatečně se využívají i opatření pro technickou pomoc, jejichž cílem je rozvíjet kapacity a které jsou mnohdy vyhrazeny orgánům veřejné správy. Kodex chování pro partnerskou spolupráci s občanskou společností, který je klíčovým nástrojem, nebyl ve většině zemí řádně uplatňován⁽²²⁾. I když jsou organizace občanské společnosti vyzývány k účasti ve výborech pro sledování, jejich úloha je omezená.

6.11. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby reagovala rychlým přijetím příslušných opatření, včetně zahájení řízení o nesplnění povinností vůči členským státům v případě, když vnitrostátní právní nebo správní předpisy omezují přístup vnitrostátních organizací občanské společnosti k fondům EU a když jsou na financování kladeny takové požadavky, které omezují prosazování jejich zájmů.

6.12. Díky svým vazbám na občany a neustálý kontakt s nimi a díky činnostem v terénu znají organizace občanské společnosti společenské výzvy i potřeby, avšak jsou velmi málo zapojené do výzkumu. Překážky pro přístup organizací občanské společnosti existují i v programu EU pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI). EHSV vyzývá k hlubší diskusi o tom, jak posílit vazby mezi výzkumnými pracovníky a občanskou společností a navrhuje novou oblast zaměřenou na účast občanů a demokracii v rámci pilíře týkajícího se společenských výzev v budoucím rámcovém programu pro výzkum.

6.13. Nezaměstnanost mladých lidí stále dosahuje vysoké úrovně a představuje jeden z nejnaléhavějších problémů, jimž musí EU čelit, jelikož narůstá počet mladých lidí ohrožených sociálním vyloučením. V této souvislosti by evropské finanční zdroje měly více podporovat organizace občanské společnosti, které investují do rozvoje kvalifikací a dovedností mladých lidí prostřednictvím neformálního vzdělávání.

6.14. V odvětví kultury není většina dotací přizpůsobena potřebám organizací občanské společnosti působících v tomto odvětví, a ty tak nemají přístup k různým dostupným finančním nástrojům, jako jsou například půjčky. Nevynakládá se žádné podstatné úsilí na evropský rozměr kultury v situaci, kdy se čím dál více osob hlásí k určité rasové příslušnosti a k populismu. EU by rovněž měla, zejména prostřednictvím nástroje Tvůrčí Evropa, více podporovat nezávislou kulturní produkci a investovat do rozvoje a udržitelnosti neziskových médií místních komunit.

6.15. Pokud jde o rozvojovou spolupráci, měla by Evropská unie investovat více prostředků do spolupráce soustředěné na obyvatelstvo, včetně aspektů rovnosti žen a mužů, správy věcí veřejných, lidských práv, environmentálních práv, odolnosti vůči změně klimatu, vzdělávání a sociální ochrany, a to zejména prostřednictvím tematického přístupu pro jednotlivé země s výrazným zapojením občanské společnosti.

6.16. Při přípravě budoucího víceletého finančního rámce je třeba rovněž vzít v úvahu cíle udržitelného rozvoje a priority v oblasti rovnosti žen a mužů.

6.17. Posílení občanské společnosti také závisí na lepším přístupu k finančním prostředkům pro ty nejmenší organizace a také pro nejvíce znevýhodněné obyvatele. Evropská komise by měla v této souvislosti stanovit různé způsoby financování a také by se měla více zasadit o zjednodušení administrativních formalit. Měly by se systematictěji plánovat mechanismy opětovného subvencování (nebo kaskádového financování), jak je zavádí evropský nástroj pro demokracii a lidská práva nebo rámec pro subvence EHP. Subvence by měl udělovat nezávislý vnitrostátní subjekt na základě nabídkového řízení⁽²³⁾.

6.18. Organizace občanské společnosti zemí střední a východní Evropy mají dosud poměrně omezený přístup k finančním prostředkům. Evropská komise by měla posílit šíření informací o různých finančních prostředcích určených organizacím občanské společnosti a více podpořit partnerství mezi organizacemi.

6.19. Bylo by také užitečné zavést systematictější monitorování přijímajících organizací a podporu pro ně prostřednictvím odborné přípravy v oblasti smluvních povinností a auditů a také pro různá generální ředitelství zodpovědná za provádění finančního nařízení.

⁽²²⁾ AEIDL – tematická síť pro partnerství.

⁽²³⁾ Hodnocení nevládních organizací v polovině období – subvence EHP.

6.20. Za účelem podpory inovací a partnerství by měly být potenciálním kandidátům dostupné databáze obsahující popis již realizovaných projektů a osvědčené postupy. Komise by měla pokračovat ve svém úsilí o zmírnění administrativní zátěže při podávání žádostí a při správě finančních prostředků, a to prostřednictvím jednotného on-line systému pro podávání žádostí pro různé programy.

6.21. Hodnocení programů řízených přímo Komisí by mělo být transparentnější, ale také pečlivější, a to vzhledem k vysokému počtu žádostí o evropské dotace a k nízké míře úspěšnosti. Neúspěšným žadatelům z řad organizací občanské společnosti by ke zlepšení a zvýšení důvěry ve výběrové řízení pomohla také zpětná vazba.

6.22. Lhůty pro zveřejňování oznámení o smlouvách, podepisování smluv a platby by měly být výrazně zkráceny s cílem omezit nutnost získat bankovní půjčky z důvodu chybějící hotovosti.

6.23. EHSV také žádá Komisi, aby přehodnotila výši spolufinancování, zejména pro nejmenší organizace, pro něž je velice obtížné získat jiné zdroje, a organizace zapojené do prosazování určitých zájmů, jako jsou například organizace na ochranu spotřebitelů, ekologická sdružení, organizace na ochranu lidských práv a organizace na podporu občanství. To je nezbytné zejména vzhledem k tomu, že pravidla pro spolufinancování zvyšují administrativní zátěž pro organizace občanské společnosti, což s sebou přináší rizika pro dárce plynoucí z rozdílu ve smluvních a finančních pravidlech.

6.24. EHSV vřele vítá návrh předložený Komisí v jejím návrhu na přezkum finančního nařízení⁽²⁴⁾, aby se jako způsobilé náklady uznával čas dobrovolníků a usnadnilo se zohlednění věcných příspěvků coby spolufinancování. Tento návrh je přímou reakcí na požadavek EHSV vznesený v jeho stanovisku Statistické nástroje k měření dobrovolné činnosti⁽²⁵⁾. EHSV také vítá zprávu Parlamentu a rovněž návrh Rady zavést výjimku z pravidla neziskovosti pro nezisková sdružení. Vyzývá orgány EU, aby dospěly k dohodě ohledně navrhovaného znění, jež umožní, aby byl čas dobrovolníků spravedlivě oceněn.

6.25. Je třeba zlepšit transparentnost v přístupu k finančním prostředkům a jejich kontrole, a to stanovením jasných pokynů pro kontrolu ze strany Komise, a v případě financování zahrnujícího více dárců je třeba zohlednit hodnocení ex ante a výběr partnerů i ověření ex post a audity prováděné ostatními dárci.

6.26. Kromě toho by měl být umožněn přístup veřejnosti k informacím o částkách a účelech financování, a to prostřednictvím reformy systému Komise pro finanční transparentnost. To by mělo zahrnovat roční platby namísto víceletých závazků a měla by se zvýšit spolehlivost díky harmonizaci databází různých programů. Zároveň by nevládní organizace měly i nadále uplatňovat nejpřísnější normy týkající se podávání zpráv v oblasti transparentnosti.

6.27. V neposlední řadě by Komise měla rozvíjet konstruktivní a dlouhodobý dialog mezi různými generálními ředitelstvími a organizacemi občanské společnosti s cílem zkoumat osvědčené postupy a ty, které se neosvědčily, a rozvíjet ucelenější přístup.

V Bruselu dne 19. října 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽²⁴⁾ COM(2016) 605 final.

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 170, 5.6.2014, s. 11.